

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. — 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Iuffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een brutale Feeks. — 337. Vaders vrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's avontuur. — 340. De Zwarte Kuiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vacantie. — 345. De vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldeghem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. — Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De jonge Kolonist. — 358. De herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloofd. — 362. De Durver. — 364. De Durver in de Prairie. — 365. De jonge Hovenier. — 366. De sluwe Goochelaar. — 367. De valsche Boudewijn. — 368. De zonderlinge Bezoeker. — 369. De schrik van het Dorp. — 370. De Plaaageest. — 371. Bij de Eskimo's. — 372. Ewyn, de lijfeigene. — 373. De eenzame hoeve. — 374. Het Schot in den Avond. — 375. De Stiefmoeder. — 376. Gescheiden Vrienden. — 377. Het Avontuur der Kerstzangers. — 378. Hoogmoed gebroken. — 379. De Cirkusjongen. — 380. Uit het Cirkus. — 381. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

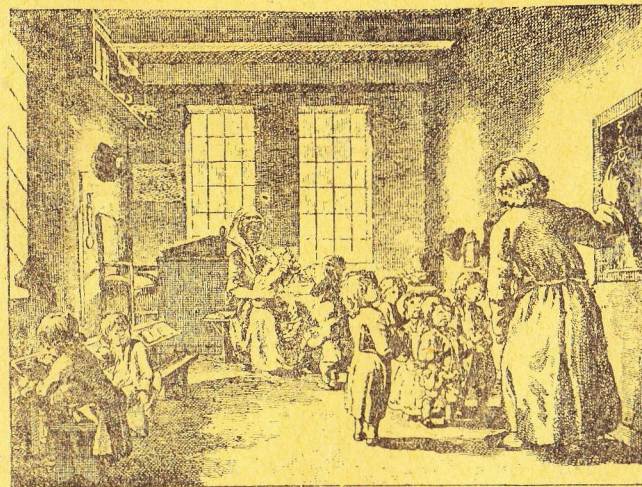
Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

A. HANS.

Nr. 408.

De jonge Landlooper

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE JONGE LANDLOOPER

I.

't Was een Oktoberdag van het jaar 1585. Meester Varewijk had het druk in zijn school te Sint-Omaars, een stad, die nu in Noord-Frankrijk ligt, maar eertijds Vlaamsch was. Trouwens niet ver van Sint-Omaars spreekt men nog onze taal.

Meester Varewijk hield school in zijn huis, waar zijn vrouw tegelijk haar werk deed en, als de jongens dicht bij haar, het te bont maakten. ook wel eens klappen uitdeelde met paplepel of borstel.

Ze had een grooten hekel aan Jan Pieterse, den lastigsten knaap van de school. Ze kon hem nooit vertrouwen. Hij zat altijd vol streken. Ze zei soms dat haar man veel te goed was voor hem. Maar meester Varewijk hoopte door geduld en zachtmoedigheid den knaap te winnen. Jan Pieterse was de zoon van een zijner vrienden, die vroeg stierf. En de meester had dezen op zijn ziekbed beloofd een wakend oog op Jan te houden. Vrouw Pieterse moest dagelijks uit werken gaan om voor Jan en een nog jonger kind, Mar-

griet, het brood te verdienen. Ze had niet veel tijd om op Jan te letten, en ze was ook te zwak voor hem.

Jan stond in gansch de stad bekend als een deugniet. In de straat waar hij woonde, was hij voor ieder een plaaggeest. Maar ook elders haalde hij menige boevenstreek uit.

Weer deed meester Varewijk zijn best om de letters op het bord, aan eenige kinderen in te prenten. Plots werd hij gestoord door een kreet van zijn vrouw. Verschrikt keek hij om.

Zijn vrouw sloeg met haar bezem op Jan Pieterse

— Deugniet, nietwaard, boef! schreeuwde ze. De pap is bedorven. O, ze moesten u aan de galg hangen! Het zal nog wel eens gebeuren.

Snel trad de meester nader. Hij nam zijn vrouw den bezem af, vreezende, dat ze een ongeluk zou begaan.

— Wat is er toch gebeurd? vroeg ze.

— Hij heeft een doode rat in de pap geworpen, kreet de meesteres.

— Meester, Jan is te laat gekomen en hij had de rat in een papiertje! klikte een jongen.

De onderwijzer werd nu toch ook kwaad. Hij greep Jan bij den nek, duwde hem naar een trapje en stak hem op zolder. Dan droeg hij den pot met de bedorven pap naar buiten en goot ze leeg.

Jan wreef zijn hoofd en zijn schouder. De meesteres had hem goed geraakt. Maar de pijn ging vlug over.

— Ai mij, de meester zou me hier weer tot in den laten avond houden, dacht de deugniet. Maar het zal niet waar zijn.

Het zolderraampje was te nauw. Daar kon hij niet door. De deur was stevig gegrendeld. Boven zijn hoofd was het strooien dak.

— Ik weet al raad, zei Jan.

Hij keek rond en zag daar een ijzer liggen, waarmede de meester in den Winter de turf-blokken stuk sloeg, die men uit de poelen nabij de laaggelegen stad baggerde.

Jan nam het ijzer en peuterde er mee in het dak. Zoo woude hij het stroo los. Al spoedig had hij er een gat in geboord. Dan kon hij nog meer stroo verwijderen, en de opening grooter maken.

— Nu kan ik er door, zei hij bij zich zelf. De meester zal me niet houden.

Hij stak zijn hoofd door het gat en keek eens rond.

— Van hier laat ik me zakken op het schuurtje, en van het schuurtje op den grond, en dan ben ik door den hof weg, mompelde hij. Ja, dat gaat best.

Hij heesch zich op. Hij moest zich wringen, maar kwam toch op het dak.

— Wat is dat! klonk het eensklaps.

Een vrouw in een naburigen tuin, had hem gezien.

— Dat is die schelm van Pieterse! kreet ze.

— Houd uw grooten mond! riep Jan terug.

Hij stak de vuist op. Maar de vrouw liep vlug door haar huis, naar voren. Ze stormde de school binnen en zei gejaagd:

— Meester, die deugniet van Pieterse zit hier boven op het dak!

— Op het dak? Pieterse? Bedoelt ge Jan Pieterse?

— Ja, natuurlijk, dat galgenaas.

— Zit hij hier op het dak? Dat kan niet!

— Ga dan zelf zien, meester! Ha, dat kan niet. Die schavuit kan alles. En hij stak de vuist tegen mij, zeker om me te verbieden het u te komen zeggen.

Meester Varewijk ging vlug door de achterdeur naar den tuin. Maar intusschen had Jan al zijn plan uitgevoerd. Hij was van het huis op het schuurtje gezakt en van hier in den hof. Hij zat nu weggedoken achter een struik.

De meester keek naar boven.

— Cornelia droomt zeker, bromde hij.

De buurvrouw en de meesteres kwamen ook. En zelfs schoolkinderen volgden hen nieuwsgierig.

— Ik merk niets op het dak, zei de meester. Ge hebt u vergist, Cornelia.

— Ha, ik heb me vergist! Hier met mijn beide oogen zag ik den rakker. Gij merkt niets, meester? Ook niet het gat, dat hij daar gemaakt heeft? Het zal nogal wat kosten om het dak te maken.

— Drommels, ja! riep de onderwijzer uit.

— Hij is er weer terug door gekropen! be-
weerde Cornelia.

De meester haastte zich naar den zolder.

— De jongen is hier niet! mompelde hij. Waar mag hij dan zijn?

Jan had lachend het tooneel in den hof afgespiet. Op handen en voeten kroop hij naar de achterhaag. 't Kostte hem niet veel moeite er over te klimmen.

— Meester, ginder is hij! riep een der jongens.

— Ja, meester. Jan klautert over de haag! klonk het al in koor.

— O, de schelm! schreeuwde Cornelia, en ze liep door den hof, om Jan te grijpen.

Maar deze was al aan den overkant. Hij nam een aardkluit, mikte en wierp Cornelia's muts af. De vrouw jammerde luid. De meester kwam aangelopen, maar het was te laat. Hij kon Jan niet meer vangen.

— Kinderen, allen in school Ik zal Jans rekening wel maken, zei hij.

— Ge moest hem van school jagen! beweerde Cornelia, de buurvrouw. Uw school krijgt door hem een slechten naam. En we hebben dat galgenbrok vier keer per dag in de straat.

Meester Varewijk deed of hij Cornelia niet verstond. 't Duurde wat, eer de orde hersteld was in de klas.

II.

Jan Pieterse slenterde door de straten. Hij begreep, dat de meester woedend zou zijn.

— Morgen en overmorgen vertoon ik me niet, besloot hij. Dan zal de boosheid wel gestild zijn.

Jan trok de stad uit. Hij drong in den boomgaard van een hoeve en deed er zich te goed aan peren. Stelen durfde hij ook. Hij zwierf tot laat in den namiddag rond. Toen keerde hij in de stad terug. Moeder zou thuis komen en Jan had zin in een paar boterhammen.

— Maar eerst moet ik Klaas en Toon afranselen, dacht hij.

Het waren twee jongens, die hij had hooren roepen, dat hij over de haag klom.

— Die klikkers zullen dat bekoopen, besloot hij wraakzuchtig.

Jan Pieterse had waarlijk een slecht karakter. Hij hoorde blijde stemmen. Hij wist, dat kinderen aan het spelen waren op een naburig plein.

Daar zou hij Klaas en Toon ook wel vinden. Ze waren kleiner dan hij en dus kon hij ze den baas. Nog een nauwe straat door en hij was er.

Plots bleef hij staan. Achter een poortje vernam hij geknor. O, ja, hier zat het groot varken van Meeuwis.

Toen hield men zoowel in steden als op den buiten varkens en koeien. Varkens zochten zelfs hun voedsel op straat en ze vonden er veel, want men wierp afval en vuilnis, waar dat alles vallen wilde.

Maar het zwijn van Meeuwis mocht niet buiten; het beest was te kwaad. Jan wist dat wel...

— Bah, ik ben er niet bang van, zei hij. Ik zal het weg jagen, door het straatje. Dan loopt het naar het speelplein en dat zal me daar een leventje zijn. Ik lach me slap!

Jan keek rond. Er was niemand in het straatje. Hij trok de grendels weg en rukte met een zwaai het poortje van den stal open.

Met luid geknor liep een groot beest de straat op. Het varken van Meeuwis was beroemd om zijn zwaarte.

— Het loopt naar het plein, ik moet het zelf niet drijven, dacht Jan.

— Gij ellendige deugniet! klonk het plots.

Meeuwis was uit zijn huis daarnaast gesprongen en zag met schrik zijn varken op straat.

Jan zette het op een loopen in de richting van

het plein. Hij wilde niet in de handen van den vertoornden man vallen.

Het varken kwam tusschen de spelende kinderen. Een jongen, die op stelten liep, viel van schrik omver. Een der stelten kwam met een bons op den snuit van het beest terecht. Dat was pijnlijk en het varken werd zeer nijdig. Het ge-

schreeuw der vluchtende kinderen ontstelde het dier nog meer en het werd als razend. Het wierp een kind omver en beet het. Het arm knaapje gilde ontzettend.

Jan zag en hoorde dat en groote vrees beving hem. In plaats van het aangevallen kind te helpen, vluchtte hij in een zijstraat.

Meeuwis was ook op het plein aangekomen en zag met ontzetting wat er gebeurde. Hij wierp zich op het beest en trok het aan de ooren. Andere burgers snelden toe. Ze overmeesterden het zwijn, en sleurden het weg. Anderen bemoeiden zich met het arm kind, dat erg bloedde uit groote wonden en veel pijn leed. Men droeg het in een woning en zond om den heelmeester.

De heele buurt kwam in beroering. Het varken van Meeuwis had een jongentje gebeten!... Het nieuws vloog snel rond. De schout, de overste der politie, kwam naar het plein.

De heelmeester was al bij den gewonde. Hij schudde het hoofd.

— Hier kan ik niets meer doen, zei hij. Het kind is te erg gesteld.

De ouders snelden toe. Wat waren ze bedroefd. De moeder jammerde luid.

Het knaapje had reeds het bewustzijn verloren. En na korten tijd stierf het.

Meester Varewijk trad binnen.

— O, dat is Gerard, een van mijn braafste en beste leerlingen, zei hij, diep ontroerd.

Hij boog zich over het doode knaapje en weende.

— Het is al de schuld van Jan Pieterse! sprak de vader van Gerard.

De meester richtte zich op.

— Van Jan Pieterse? herhaalde hij. Waarom? Het varken was toch uitgebroken?

— Neen, Jan Pieterse heeft het varken uit den stal gelaten. Dat heeft Meeuwis zelf gezien.

— O, dat is nog erger! riep de onderwijzer uit. Menschen, ik heb zulk een medelijden met u.

— Mijn arme, lieve Gerard! kreunde de moeder. Mijn beste jongen. Na de school was hij komen eten. Hij vroeg toen, of hij nog wat op het plein mocht spelen. Gezond en vroolijk liep hij heen, en nu ligt hij daar, dood!

Aan het hoofdje merkte men niets, maar het verminkte lichaam was met een deken bedekt. De schout trad binnen.

— Dat is een vreeselijk geval, zei hij.

De meester knikte.

— Ik weet al, dat het de schuld is van Jan Pieterse, hernam de schout. Meeuwis en ook nog een vrouw, die door het venster keek, hebben gezien, dat Pieterse de poort van den stal opendeed en zoo het varken uit liet.

De schout schouwde het doode knaapje.

— Meester, vroeg hij toen, is het waar, wat de jongens vertellen, dat Jan Pieterse vandaag uit uw school gevlucht is?

— Ja, dat is zoo, en de onderwijzer verhaalde hetgeen er voorgevallen was.

— We zullen den jongen en het varken streng straffen, verklaarde de overste.

Hij ging naar de woning van den knaap. Moeder was juist thuis gekomen en Margriet, die ook op het plein was, toen het varken daar verscheen, had alles aan moeder verteld. Het meisje wist al, dat Jan het gevaarlijke dier uit zijn stal had gelaten. Moeder zat verschrikt neer. De schout trad binnen.

— Waar is uw zoon Jan? vroeg hij op strengen toon.

— O, heer, ik weet het niet. Ik heb hem sedert vanmiddag niet meer gezien, antwoordde vrouw Pieterse.

— Ge hebt hem zeker verstopt!

— O, neen, waarlijk niet, heer. Ik kom juist van vrouw Laurens, waar ik gewerkt heb. Margriet vertelt me, wat er gebeurd is op het plein. Is Gerard erg gewond?

— Hij is al dood!

— Dood! kreet de moeder. O, dat is gruwelijk! En het is door de schuld van mijn jongen!

— Ja, zeker, daarom zal ik hem gevangen nemen.

— Ik kan er niets meer aan doen. Nooit heeft hij naar mij willen luisteren. O, zijn vader is te vroeg gestorven.

De weduwe barstte in tranen uit.

— En Gerard is dood! jammerde ze. Zoo wreed gebeten!

— Meisje, hebt gij uw broer niet gezien?... vroeg de schout.

— Neen, heer!

— Als hij thuis komt, moet gij het me aanstonds melden. Het ziet er leelijk uit voor den deugniet.

De schout ging heen. En nu gebeurde er iets vreemds. De overste haalde eenige dienaren. Samen begaven ze zich naar Meeuwis.

— We komen uw varken gevangen nemen, zei de schout. Het wordt beschuldigd door mij van moord en het zal als zoodanig geoordeeld worden.

De eigenaar kende de wetten. Hij moest het dier afgeven. Het varken werd gebonden en op een kar geladen. Men voerde het naar een stal, die aan de stad toebehoorde. Veel menschen liepen uit, om dat te zien. En niemand vond het vreemd, dat de schout het varken aanhield en gevangen zette. Dat was geheel naar de gewoonte der tijden.

Wat later droeg men den doode naar de ouderlijke woning. Meester Varewijk stapte naast de baar, het hoofd onder zijn smart ge-

bogen. Hij had den braven en vlijtigen leerling zeer bemind.

Daarna begaf hij zich naar de woning van de weduwe Pieterse.

— O, dat had mijn vriend eens moeten beleven, zei hij treurig bij zich zelf. Hij hield zoo van Jan, maar hij zag, dat er veel kwaad in den jongen stak. En daarom vroeg hij mij dringend, toen hij voelde dat hij zou sterven, over zijn jongen te waken. Ik heb mijn best gedaan, om Jan op den goeden weg te brengen. Helaas, het mocht me niet gelukken. Misschien ben ik te zwak geweest en had ik hem moeten afranselen, zooals mijn vrouw altijd zei. Ik verwachtte meer van zachtmoedigheid en geduld. En nu hebben we dit...

Een burger stoorde hem in die droevige gepeinzen.

— Wel, meester, dat is een vreeselijk geval, zei hij.

— Ja, Michiel, het is gruwelijk.

— De knechten van den schout zoeken naar Jan Pieterse, maar de rabouw zal wel uit de stad gevlucht zijn. Hoe oud is hij eigenlijk?

— Vijftien jaar.

— En hij was nog op school?

— Ik hoopte er iets goeds van te maken. Zoo had zijn vader het me gevraagd.

— Nu, dan hebt ge het niet ver met hem gestuurd, meester.

— Neen...

— Ze vertellen, dat ge hem nooit wildet kastijden.

Dat klonk als een verwijt en de onderwijzer voelde het wel.

— Michiel, God weet, dat ik mijn best heb gedaan voor den jongen, hernam hij.

— Hadt ge hem iederen dag met de zweep afgeranseld. Zoo jaagt men er het kwaad uit.

— Soms er ook in!

— Rammelen, dat is het eenige middel tot beternis.

— En toen ik uw jongen eens een klap om de ooren had gegeven, kwaamt ge op hooge beenen naar de school om tegen me uit te varen.

— Mijn jongen, mijn Frederik! Maar die is geen Jan Pieterse, meester.

— Uw Frederik had toen toch een stuiver gestolen van een anderen knaap en het wel een kwartier afgelogen. Toen ik hem een klap gaf, bekende hij.

— Mij heeft hij altijd gezegd, dat hij dien stuiver had gevonden.

— Dan loog hij...

— Op mijn Frederik hebt gij een pik.

— Ik heb op geen enkel kind een pik, Michiel. Maar laat ons niet twisten. Ik beken, dat ik ge-

faald heb met Jan Pieterse en hem niet op den goeden weg kon krijgen. Het is vreeselijk, wat er gebeurd is. Ik heb staan weenen bij den dooden Gerard en toch heb ik ook medelijden met Jan Pieterse.

— Medelijden! Ze moesten hem hoog opknoopen.

— Hij is nog een kind.

— Wel, dan zal de overheid beletten, dat hij een schelm van een man wordt. Streng zijn, dat zeg ik. En, meester, voor zekere kinderen zijt gij niet streng genoeg. Men moet hard tegen hard stellen.

— Welnu, Michiel, let dan goed op uw Frederik, of hij gaat den slechten weg op, waar schuwde de onderwijzer.

— Hoe durft ge dat te zeggen? Mijn jongen is thuis zoo braaf.

— Dan huichelt hij, geloof me. En ik zeg u dit niet uit wrok, maar uit bezorgdheid voor uw zoon.

— O, ik weet wel, dat gij hem niet kunt verdragen, maar morgen zend ik hem naar een andere school, waar er geen rapalje als Jan Pieterse toegelaten wordt. Ge moest beschaamd zijn, mijn Frederik zoo te belasteren.

— Goeden avond, zei meester Varewijk en hij ging heen.

— Och ja, nu zullen de menschen zoo over mij

spreken, mompelde hij. En God weet het, hoe ik mijn best doe voor alle kinderen. Maar mijn vak is moeilijk.

Wel mocht meester Varewijk dat zeggen. Hij moest hard werken voor een zeer klein loon. Om te leven, was hij verplicht nog andere betrekkingen waar te nemen, die ook slecht werden betaald.

De onderwijzer kwam in de straat, waar vrouw Pieterse woonde. Het werd reeds donker. Uit een hoek trad een man te voorschijn. 't Scheen of hij zich tegen een schutting verborgen had.

Varewijk herkende een dienaar van den schout:

— Meester, gij gaat naar de weduwe Pieterse? vroeg de man.

— Ja.

— O, zeker om haar te zeggen, waar ge haar zoon hebt verstopt?

— Wat bedoelt ge?

— Ja, ja, de menschen beweren, dat ge altijd veel te goed waart voor dien bengel. Toen uw buurvrouw, Cornelia van den metser, u vanmorgen nog zei, dat ge den deugniet uw school moest uitjagen, wildet ge niet naar haar luisteren. Ze waarschuwde u dat Jan Pieterse op het dak zat en ge antwoorddet, dat ze loog.

— Neen, vriend, ik riep uit dat het niet kon zijn. Dat was in mijn eerste verbazing.

— Cornelia heeft mij verklaard, dat ge Jan Pieterse altijd in bescherming naamt, als de buren met klachten kwamen.

— Dan spreekt ze de waarheid niet. Ik heb Jan dikwijls gestraft voor zijn stoute streken.

— Ge hebt hem nu zeker voor het gerecht verborgen.

— Man, hoe durft ge dat te zeggen? Ik ken mijn plicht. Ik weet niet, waar Jan is.

— En wat gaat ge dan bij zijn moeder vertellen?

— Ik wil de arme vrouw troosten.

— Ze verdient zelf ook straf, want ze liet haar jongen loopen, waar hij wilde.

— Het mensch moest elken dag hard werken voor haar kost. Maar ik merk het al, de lieden babbelen nu over mij. Vrouw Pieterse, zoowel als ik, vinden het verschrikkelijk van Gerard.

— Als we Jan vinden, krijgt hij een strenge straf. Het zal nu voor goed uit zijn met zijn leelijke sprongen! verzekerde de schoutsknecht.

Hij en de meester vermoedden niet, dat Jan dit alles hoorde. Hij zat achter de schutting.

In zijn angst was hij, na het tooneel op het plein, door eenige straten geloopt en dan door een openstaand hekje in een tuin gevlucht. Van den eenen hof geraakte hij in den anderen en nu wachtte hij hier, dicht bij zijn huis, den avond af. Maar hij hoorde uit het gesprek, dat Gerard dood

was en hij zelf een strenge straf zou krijgen.

— Ze zullen me niet pakken, verzekerde hij bij zich zelf.

Hij bleef nog stil zitten. De meester begaf zich bij de weduwe, die wanhopig aan de tafel zat.

— O, meester, meester, waar is Jan? kreet ze.

— Ik weet het niet...

— Ze zullen hem vangen en misschien op het schavot brengen.

— Neen, neen, zoo erg zou het niet verloopen. Hij is nog een kind.

— En Gerard van den timmerman is dood!

— Ja, het is vreeselijk.

— Daar straks zijn er vrouwen voor mijn deur komen roepen en tieren.

— Kom, kom, dat zal wel bedaren bij de menschen...

— Ik ben te zwak geweest voor den jongen, maar ik heb ook zooveel zorgen. Vroeg de deur uit, dikwijls laat thuis... We moeten toch eten...

— Ja, mensch, ge hebt het zwaar. 't Is een vreeselijke gebeurtenis, en Jan doet ons veel leed aan...

— En waar is hij nu? Misschien zien we hem nooit meer terug. Hij zal buiten de stad zijn. En wat moet er dan van hem terecht komen?

Varewijk trachtte de vrouw wat op te beuren, maar hij kon nog weinig troost brengen. Be-

droefd ging hij heen. Al was het nu geheel donker, toch stond Cornelia, de buurvrouw, aan haar deur. Ze had zeker den stap gehoord.

— Wel, meester, komt het niet uit, wat ik altijd gezegd heb? vroeg ze.

— Wat is dat?

— Wat het is? Houdt ge u weer onnoozel? Ik heb u wel honderd keer gezegd, dat het slecht zou eindigen met Jan Pieterse. Ge zoudt beter gedaan hebben, hem de beenen stuk te ranselen.

— Cornelia, ik ga in huis. Wel te rusten!... sprak Varewijk kalm.

— O, gē wilt van het galgenaas nog geen kwaad hooren! schreeuwde de buurvrouw nijdig.

De meester trad binnen. Maar ook zijn echtgenootte verweet hem, dat hij te zwak was geweest voor Pieterse.

Toen weende de meester om Gerard en ook om Jan.

De avondklok had geluid, ten teeken, dat de vuren gedooft moesten worden. Men was zeer beducht voor brand met al die strooien daken en houten huizen.

Jan Pieterse was door tuinen, over hagen en schuttingen aan den stadswal geraakt.

— Neen, ze zullen me niet vangen, zei hij weer. Morgen ben ik al ver van Sint-Omaars.

De poorten waren gesloten, maar Jan gaf daar niet om. Hij daalde den wal af tot aan de vest.

Daar kleeedde hij zich uit. Hij bond zijn kleederen in een bundeltje op zijn hoofd. Hij kon zwemmen als een visch. Het was wel koud in het water, doch spoedig bereikte hij den overkant. Hij kleeedde zich en liep nu snel, om zich te verwarmen en ook om vlug uit de buurt te zijn.

Hij dacht wel aan zijn moeder en zijn zusje en dan had hij een wee gevoel, maar bezorgdheid om zijn veiligheid dreef hem voort.

Zoo verliet hij Sint-Omaars.

III.

Drie dagen hadden de dienaren van den schout naar Jan Pieterse gezocht, maar te vergeefs. Men begreep dat de knaap gevlucht was.

— Bah! zoo zijn we den rakker toch kwijt, zei de schout.

Moeder Pieterse was ziek van onrust en verdriet.

De meester volgde met zijn leerlingen de lijkbare van den armen Gerard. Gansch de stad had zeer met de ouders te doen.

Eenige dagen later werd het varken voor de heeren schepenen gesleurd. Deze zouden recht spreken. Het beest knorde nijdig, omdat het liever in het slijk bij zijn stal wentelde.

Plechtig las men een stuk voor, waarin het varken van moord werd beschuldigd. En toen

spraken de schepenen recht. Het varken werd veroordeeld, om aan de galg gehangen te worden.

Dit vonnis werd op 27 Oktober 1585 te Sint-Omars uitgevoerd.

Het beest schreeuwde geweldig, toen de knechten het onder de galg sleurden en een strop om den nek legden. Het kostte moeite die strop dicht te halen. Maar het lukte toch. En het redelooze dier werd ten aanschouwe van een groote menigte omhoog geheschen. Zoo stierf het.

Dan stelde men het varken nog een tijd ten toon aan een andere galg, op den weg naar Arcques.

Cornelia had alles bijgewoond. Ze zei op wreed toon, dat ze liever Jan Pieterse in den strop zou gezien hebben. En Michiel, de vader van Frederik, stemde daarmee in.

In andere plaatsen moet men die rechtspleging wel vreemd gevonden hebben, want men noemde de burgers van Sint-Omaars « varkensophangers ». Toch is ook dergelijk vonnis met een zwijn te Ieperen uitgevoerd.

IV.

Jan Pieterse was naar het Noorden getrokken. Hij bedelde en stal om aan zijn kost te geraken.

Hij was nu al twee maanden van huis en pas zestien jaar geworden, doch door zijn groote gestalte, leek hij ouder.

't Was nu December. 't Had gesneeuwd, en er woei een gure wind.

Jan zwierf nabij Brugge. Plots hoorde hij zijn naam en verwonderd keek hij om.

— Frederik! riep hij uit, een jongen van Sint-Omaars herkennend.

't Was de zoon van burger Michiel, die meester Varewijk zoo verwaand de les had gelezenl.

— Hoe komt gij hier? vroeg Jan Pieterse.

— Wel, ik heb moeten doen als gij... de vlucht nemen. Bah, voor u wil ik het niet verbergen. Op een avond moest oude Betje van Arcques komen. Ik wist, dat ze daar geld had gehaald. En ik wilde dat geld hebben, zoo ik wachtte Betje af. Ik had mijn gezicht zwart gemaakt. Betje kwam daar aan. Het was al donker. Ik ging voor haar staan en vroeg om haar geld. Ze begon hard te roepen. Ik gaf ze een slag in het gezicht en wierp ze op den grond. Toen zei ze, dat ze me haar geld zou geven. Maar een boer had haar geroep gehoord, en juist toen Betje me de lieve duiten gaf,

greep die kerel me vast. Het leek wel een reus van een vent. Hij sleurde me naar de hoeve. Ik had onderweg al leelijke klappen gekregen. Ik moest nu mijn gezicht wasschen. Betje, die ook meegegaan was naar de boerderij, herkende me toen. Ge hadt ze moeten hooren. O, dat ik zoo iets deed, Frederik Michiels!

» Zij zou me alles vergeven hebben, maar de boer wilde me aan den schout overleveren. Hij stuurde een knecht naar de stad. Ik bedacht intusschen, dat ik daar weg moest geraken. De boer bukte zich om wat hout op den haard te gooien. Ik gaf hem een trap, dat hij omver rolde. Zijn vrouw viel haast flauw van schrik. Maar ik vloog naar de deur. En eer de boer rechtgekrabbed was, had ik de vlucht genomen. Natuurlijk keerde ik niet naar de stad terug. Ik moest doen als gij. Ik wil naar Brugge om daar dienst te nemen op een schip.

— En ge deedt u altijd zoo braaf voor, zei Jan.

— Voor vader, ja, en ook voor de menschen. Maar ik snoep gaarne en daarvoor moest ik geld hebben. Zeg eens, Jan, gij behoeft me toch niets te verwijten. Uw moeder schreit alle dagen. En uw zusje durft niet meer op straat te komen. Ze hebben het varken van Meeuwis aan de galg gehangen. De menschen zeiden, dat ze u naast het beest hadden moeten opknoopen. Maar wat voert gij nu uit?

— Niets!
 — Ge bedelt, zooals ik gedaan heb.
 — Ja.
 — Wel, laat ons samen op een schip dienst nemen. Dan zien we veel van de wereld.
 — Maar zullen ze ons op een schip willen?
 — Wel ja...
 — En als ze vragen wie we zijn.
 — O, dan liegen we er op los. Laat alles maar aan mij over. Ik trek me wel uit den slag, beweerde Frederik.

Ze dompelden door de sneeuw. Tegen den middag wilden ze op een kleine hoeve bij Varse-nare om eten vragen. Ze stapten binnen. Er was alleen een oude vrouw thuis. Ze keek schuw naar de jongens. Vooral Jan Pieterse zag er haveloos uit.

— Ik zal u eten geven, zei ze. Zet u bij het vuur, het wintert fel.

— Ze is bang van ons, fluisterde Frederik tot zijn gezel.

De vrouw gaf hun brood in melk gekookt.

— Let niet te lang, als ge nog naar Brugge moet, zei ze. 't Is bar weer, en het wordt gauw donker.

De jongens aten.

— Woont gij hier zoo alleen, moederke? vroeg Frederik op fleemenden toon.

— Neen, neen, mijn zoon komt dadelijk thuis.
 — Is hij naar de stad?
 — Ja, op zijn paard. Ik verwacht hem elk oogenblik.

Plots sprong Frederik vóór haar.

— Toon ons, waar het geld is, gebod hij ruw.

— Geld? Maar jongen, ik heb geen geld... O, doe mij toch niets...

— Als ge me het geld niet geeft, sla ik u dood! dreigde de jonge boef.

Maar Jan trok hem met een ruk achteruit.

— Laat die vrouw gerust! zei hij nijdig.

— Ezel, we kunnen hier veel geld meenemen. Ze is alleen thuis. De pot zal wel ergens verborgen zijn.

— En ik zeg u, dat ge die vrouw gerust laat.

— Zoudt ge me beletten het geld te stelen?

— Ja, verklaarde Jan.

De oude vrouw was van schrik op een bankje neergezonken.

— Wees toch niet zoo stom! hernam Frederik. We zijn schooiers... we kunnen rijk worden. Met het geld trekken we ver weg.

— Ik doe het niet en ge moet weg gaan. Ik wil niet bij zulk een lafaard als gij blijven...

— O, ik moet weg... en dan steelt gij alles alleen, hé!...

Jan werd nog kwader. Hij greep Frederik vast. Deze verweerde zich, maar kon niet tegen

den grooteren en sterkeren Pieterse op, en hij werd buiten de deur in de sneeuw geworpen. Scheldend ging hij heen.

— Ik vertrek dadelijk ook en grendel dan de deur, zei Jan tot de oude vrouw.

— O, gij zijt een brave jongen. Blijf hier tot mijn zoon thuis is. Die schelm zou wel durven terugkeeren.

— Dat is ook waar...

En Jan bleef. Toen het duister werd, keerde de baas van de stad terug. Hij woonde hier alleen met zijn oude moeder, die hem nu alles vertelde.

— Ha, bij Sint-Andries heb ik zoo'n jongen landlooper ontmoet, sprak de landbouwer. Had ik toen maar alles geweten, ik zou hem bont en blauw geslagen hebben.

Tot Jan zei hij, dat hij hier moest overnachten, want het weer werd nog wilder. De knaap was blij onder dak te zijn. Hij hoorde den wind huilen. Na den avondmaaltijd vroeg de landbouwer hem naar zijn geschiedenis. Hoe zwierf hij zoo verlaten rond? Eerst verzon Jan wat leugens, maar plots begon hij te weenen en toen zei hij de gansche waarheid.

De man schudde het hoofd.

— Ge zijt leelijk op den dool, sprak hij. En toch zit er nog veel goeds in uw hart. Ge blijft hier eenige dagen. Als het weer beter is, gaan

we samen naar Brugge. Daar heb ik een vriend, die nog al wat te vertellen heeft. Hij zal zorgen dat ge weer thuis geraakt en de overheid u veel vergeeft. Anders komt ge van kwaad tot erger.

Wat later lag Jan warm onder de dekens... Sedert zijn vlucht had hij nog niet in een bed geslapen.

De hoeve schudde onder het geweld van den wind en bijwijlen hoorde de knaap de sneeuw-jacht tegen het venster slaan. Het moest daar buiten noodweer zijn.

Wat had Jan een veilig gevoel. Het zwerven was hem zoo hatelijk geworden. Hij dacht aan zijn gestorven vader, aan zijn moeder, die elken dag om hem schreide, aan zijn zusje, dat uit schaamte niet op straat durfde komen.

— En ik laat moeder, als een lafaard, zonder nieuws, dacht hij.

O, misschien kon die heer te Brugge voor hem genade bekomen! Als hij maar naar huis mocht, zou hij voortaan zijn best doen en een andere jongen worden!

Den volgenden dag was de storm bedaad, maar de sneeuw lag dik. Men kon de hoeve niet verlaten.

— Ge zijt nu bij ons thuis, zei de landbouwer. Doch uw eigenlijke plaats is bij uw moeder. Ik zal te Brugge ten beste voor u spreken.

Drie dagen later gingen ze naar de stad. Op de burchtplaats zagen ze een oploop.

— Er wordt een misdadiger gestraft, zei de landbouwer. Kijk, hij staat daar op het verhoog.

— O, het is Frederik, fluisterde Jan Pieterse ontsteld.

Ze vernamen, dat Frederik in de stad op diefstal betrapt was. Hij kreeg nu twintig geeselslagen op den blooten rug en zou dan buiten de poorten gejaagd worden.

— Ik ben toch eigenlijk ook een landlooper geweest, dacht Jan.

Hij hoorde het gehuil van den gestraften jongen en spoedde zich met den landbouwer voort.

V.

Meester Varewijk kreeg bezoek van een schepene der stad.

— Ik heb daar zonderling nieuws uit Brugge ontvangen, zei de overheidspersoon. 't Is over Jan Pieterse.

— Leeft hij nog? riep de onderwijzer uit.

— Ja... Hij heeft daar ergens een jongen roover van een hoeve verjaagd... ook al een van onze stad. Frederik, den zoon van Michiel. En nu vraagt men genade voor hem. Jan heeft eerlijk bekend, waarom hij een landlooper was ge-

worden. Wij kunnen hem niet ongestraft hier toelaten.

— O, heer schepene... wees barmhartig... hij is nog een kind.

— Luister, ik zal hem niet opeischen, maar hij moet elders blijven. De menschen zijn hier te verbitterd door den wreeden dood van Gerard. Zoo gij eens naar Brugge gingt. Wij zullen de reis betalen. Tracht daar werk te vinden voor Jan. Zijn moeder en zusje kunnen dan daar wonen. Wat denkt ge er van? Zoo behoeft hij geen zwerver te blijven en kan hij elders een flink mensch worden. Hier zou men hem toch blijven wantrouwen.

— O, heer schepene, ik wil alles voor Jan doen, wat ik kan, verzekerde de meester. Men beschuldigt mij, dat ik te zwak geweest ben voor hem.

— Dat is domme praat.

— Ik wilde hem met strengheid, maar ook met zachtmoedigheid winnen. Nu heeft hij een harde les geleerd. God brengt hem op den beteren weg.

De meester begaf zich naar vrouw Pieterse, die met ontroering het nieuws vernam. Ze wilde mee naar Brugge.

Het was milder weer geworden. En de meester, de weduwe en Margriet ondernamen de groote reis, deels per wagen, deels per schip en deels te voet.

Ze kwamen in de stad aan bij den heer, die zich over Jan ontfermd had. Hij sprak met hen en beloofde werk voor den jongen te zoeken en ook voor zijn moeder, die zich dan te Brugge wilde vestigen. Hij verwees hen naar Varsenare. 't Was nog een groote wandeling, maar vrouw Pieterse wilde er dadelijk heen.

En op de hoeve zag ze haar zoon. Het was een roerend weerzien. Ook meester Varewijk schreide. Jan smeekte om vergiffenis.

De landbouwer bood het drietal gastvrijheid aan. Zijn vriend te Brugge hield woord. Hij vond voor Jan een betrekking bij een timmerman en voor de moeder arbeid in een paar groote huizen.

Meester Varewijk keerde alleen naar Sint-Omaars terug, en bracht verslag uit aan den schepene.

Zijn buurvrouw Cornelia verweet hem, dat hij zich zoo ingespannen had voor een nietwaard.

— Hier of te Brugge, dat blijft 't zelfde, maar eens spartelt die rabauw toch aan de galg! beweerde ze.

De meester zei niets. Hij voelde zich voldaan, omdat hij zijn plicht had gedaan.

Zekeren dag ontmoette hij Michiel.

— Ha, ge zijt voor Pieterse naar Brugge geweest. Voor mijn jongen wilt ge niets doen! zei de burger nijdig.

— Michiel, ik heb u eens ernstig voor Frederik gewaarschuwd en ge naamt hem van mijn school weg, antwoordde de onderwijzer. Maar kon ik hem redden, ik deed het gaarne.

— Pieterse is veel slechter dan Frederik.

— Dat is niet waar, en de meester vertelde, wat er op de hoeve te Varsenare was gebeurd.

— Ge liegt! kreet Michiel en hij liep kwaad weg.

— Verblinde man! dacht de meester.

* * *

Een jaar ging voorbij. Zekeren avond trad een koopman van Sint-Omaars de woning van Varewijk binnen.

— Meester, ik ben naar de Meifoor te Brugge geweest, zei hij. Daar ontmoette ik Jan Pieterse. En ik heb hem beloofd u zijn groeten over te brengen.

— En hoe stelt hij het? vroeg de onderwijzer verrast.

— O, heel goed, hij zag er netjes uit. Ik sprak ook zijn baas. Die was heel tevreden over Jan. De jongen is vlijtig en eerlijk. Maar ik heb nog nieuws. Onderwege — het was dicht bij Gistel — vroeg mij een bedelaar om wat geld. En dat was Frederik van Michiel. De deugniet had een brandmerk op zijn wang.

— Een brandmerk!

— Ja, ja, een teeken er met een gloeiend ijzer ingebrand voor rooverij, opdat ieder voor hem zou gewaarschuwd zijn. Hij herkende mij ook, maar hij was niet beschaamd.

Frederik's vader had al van verdriet de stad verlaten.

Meester Varewijk leefde nog lang. En hij hoorde later dat Jan Pieterse poorter en meester-timmerman te Brugge was en voorbeeldig voor zijn oude moeder zorgde.

En de oude onderwijzer dankte daarvoor God.

E I N D E.